

**ผลการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด
อัตราส่วนการตายมารดาไทยต่อแสนการเกิดมีชีวิต
ประจำปีงบประมาณ 2568**

กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การลดการตายมารดาในประเทศไทยเป็นเป้าหมายที่สำคัญซึ่งมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่มมีบทบาทในการดำเนินงาน ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลและหน่วยงานสาธารณสุข

- กระทรวงสาธารณสุขมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการดูแลสุขภาพผู้หญิงตั้งแต่วัยเจริญพันธุ์จนถึงการคลอด
- หน่วยงานสุขภาพระดับจังหวัดและท้องถิ่น รับผิดชอบในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ รวมถึงการจัดการให้มีสถานพยาบาลที่สามารถรองรับการคลอดได้
- โรงพยาบาล รับผิดชอบในการจัดบริการที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบบริการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ หรือสามารถปรับตัวเข้าหาประชาชนได้ ณ ที่ตั้งของประชาชน

2. แพทย์และพยาบาล

บุคลากรทางการแพทย์ที่จะมีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพมารดาและทารกในขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด โดยการให้คำแนะนำดูแลสุขภาพ การตรวจวินิจฉัยและการรักษา

3. ประชาชนและชุมชน

- ผู้หญิงในวัยเจริญพันธุ์และครอบครัว ต้องเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและความสำคัญของการเข้ารับการดูแลสุขภาพในระหว่างตั้งครรภ์
- กลุ่มชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลและบริการด้านสุขภาพ

4. องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรและ NGO

องค์กรที่ทำงานด้านการส่งเสริมสุขภาพมารดาและการคุ้มครองสิทธิสตรี เช่น ศูนย์ข้อมูลสุขภาพและองค์กรที่มีภารกิจในการอบรมการดูแลสุขภาพมารดา

5. ภาคเอกชน

โรงพยาบาลเอกชนที่ให้บริการด้านการคลอดและดูแลสุขภาพมารดา ซึ่งสามารถเสริมสร้างความสามารถในการให้บริการที่ได้มาตรฐาน

6. สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาและการวิจัยที่ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพมารดาและทารก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโยบายที่มีพื้นฐานจากข้อมูลวิจัย

7. ระหว่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ

8. องค์กรเช่น WHO และ UNFPA ที่มีบทบาทในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและการเงินในการลดการตายมารดา

การแก้ปัญหาการตายมารดาต้องอาศัยการทำงานร่วมกันจากหลายฝ่าย เพื่อสร้างระบบบริการสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและมีความเข้าถึงง่ายสำหรับผู้หญิงในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในมาตรการลดการตายมารดาของประเทศไทยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการตายมารดาเป็นปัญหาสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและสังคมโดยรวม มาตรการที่ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยมีหลายด้าน เช่น การปรับปรุงระบบสุขภาพ การเพิ่มการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข การสร้างความตระหนักรู้และการให้การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพการตั้งครรภ์ รวมถึงการส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น สตรีมีครรภ์ ครอบครัว แพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ประสิทธิภาพของการบริการ ความสะดวกในการเข้าถึงบริการ การมีข้อมูลและการสนับสนุนในช่วงการตั้งครรภ์และการคลอด เป็นต้น หากมาตรการมีการจัดการที่ดี และสามารถลดอัตราการตายมารดาได้จริง ก็มีแนวโน้มที่จะได้รับความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูง

นอกจากนี้ การสำรวจความคิดเห็นและการวิจัยเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายก็เป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้มาตรการต่าง ๆ สามารถปรับปรุงและพัฒนาให้ตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงความคาดหวังของผู้ใช้บริการที่มีต่อการใช้บริการเครื่องมือที่ผลิตโดยกรมอนามัย เช่น นโยบาย มาตรการ คู่มือ แนวทางการดำเนินงาน และแอปพลิเคชันต่างๆ ที่สามารถนำมาช่วยปรับปรุง พัฒนางาน และสามารถแก้ไขปัญหได้จริงในพื้นที่ ที่สำคัญต้องช่วยลดภาระงาน ลดความซ้ำซ้อน ใช้งานง่าย อีกด้วย

ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการลดการตายมารดาและงานอนามัยแม่และเด็ก สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายด้าน ได้แก่:

1. ผู้ป่วยและครอบครัว คาดหวังการเข้าถึงบริการดูแลสุขภาพที่มีคุณภาพและปลอดภัยในการตั้งครรภ์และการคลอดลูก โดยต้องการข้อมูลและการสนับสนุนที่เหมาะสมในช่วงเวลาที่สำคัญนี้
2. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข คาดหวังการฝึกอบรมและการสนับสนุนที่เพียงพอเพื่อให้พวกเขาสามารถให้บริการที่มีคุณภาพแก่ผู้หญิงและเด็ก รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อป้องกันการตายของมารดา
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คาดหวังการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนานโยบายและแผนการดำเนินงานที่มีเป้าหมายในการลดการตายของมารดาและปรับปรุงสุขภาพแม่และเด็ก
4. ชุมชน คาดหวังว่าชุมชนจะได้รับข้อมูลและการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพแม่และเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเข้าใจและการสนับสนุนในเรื่องนี้
5. องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร คาดหวังว่าจะมีการร่วมมือกับหน่วยงานรัฐบาลและสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมที่ช่วยลดการตายของมารดา

ในภาพรวม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มต่างมีความคาดหวังว่าบริการและการดูแลสุขภาพจะมีคุณภาพ ปลอดภัย และเข้าถึงได้ เพื่อให้สุขภาพของมารดาและเด็กเป็นไปอย่างดีที่สุด

การพัฒนางานอนามัยแม่และเด็กเพื่อลดการตายมารดาและทารกนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกัน สามารถวิเคราะห์ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องนี้ประกอบด้วย

1. ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ

- ต้องการการฝึกอบรมและการสนับสนุนทางเทคนิคเพื่อให้สามารถให้บริการทางการแพทย์ได้อย่างมีคุณภาพ เช่น การดูแลมารดาและทารกในระยะก่อนเกิด ระหว่างคลอด และหลังคลอด
- จัดโปรแกรมการอบรมเพื่อให้บุคลากรได้รับความรู้และทักษะที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง
- ส่งบุคลากรไปศึกษาดูงานหรือเข้าร่วมสัมมนาในต่างประเทศหรือในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านนี้เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. หญิงตั้งครรภ์และครอบครัว

- ส่งเสริมการเข้าถึงบริการ สร้างช่องทางที่ง่ายในการเข้าถึงบริการอนามัย เช่น การจัดตั้งคลินิกเคลื่อนที่
- เข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพได้อย่างสะดวก เท่าเทียม และทัน่วงที
- ลดขั้นตอนที่ยุ่งยากในการรับบริการเพื่อสามารถรับบริการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ลดเวลารอคอยที่โรงพยาบาล
- การสนับสนุนด้านต่างๆ เช่นเงิน อุปกรณ์ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐเพื่อให้พวกเขาสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและลูกน้อยได้
- จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับอนามัยแม่และเด็ก
- ใช้ระบบข้อมูลสุขภาพดิจิทัลในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์สุขภาพของแม่และเด็ก และต้องการข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้องเพื่อการดูแลตนเองและครอบครัว
- แอปพลิเคชันสำหรับให้คำแนะนำด้านสุขภาพ ติดตามพัฒนาการของเด็กและสุขภาพของแม่

3. หน่วยงานภาครัฐ

- ต้องการข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับสถานการณ์และสาเหตุการตายของมารดาและทารกเพื่อที่จะพัฒนานโยบายและโปรแกรมที่เหมาะสม
- การพัฒนาการวิจัย สนับสนุนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพแม่และเด็กเพื่อพัฒนาวัตกรรมหรือแนวทางการรักษาใหม่ ๆ
- การประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปรับปรุงบริการอย่างต่อเนื่อง
- การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนางานอนามัยแม่และเด็ก
- การทำงานร่วมกับชุมชน มีส่วนร่วมกับชุมชนในการให้ข้อมูลและการเข้าถึงบริการที่จำเป็น
- การออกแบบนโยบายที่เหมาะสม สร้างนโยบายที่สนับสนุนการรักษาสุขภาพแม่และเด็กอย่างทั่วถึง
- การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน/กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในด้านผลลัพธ์ด้านสุขภาพ

4. องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ต้องการการสนับสนุนและการร่วมมือกับภาครัฐเพื่อนำเสนอโปรแกรมการศึกษาและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแม่และเด็ก
  - การจัดบริการที่มีประสิทธิภาพและเท่าเทียมในทุกกลุ่มคนบนผืนแผ่นดินไทย
  - การสนับสนุนการวางแผนครอบครัวส่งเสริมการรู้จักวิธีการคุมกำเนิดที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้หญิงสามารถวางแผนการตั้งครรภ์ได้อย่างปลอดภัย
  - การสร้างเครือข่ายผู้ให้บริการสุขภาพและอาสาสมัครในชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลือและบริการสุขภาพเข้าถึงผู้หญิงในพื้นที่อย่างรวดเร็ว
  - ความร่วมมือในการวิจัยและเก็บข้อมูล สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุการตายมารดา และเก็บข้อมูลทางสถิติเพื่อใช้ในการวางแผนนโยบายและพัฒนาหลักสูตรการอบรมที่มีประสิทธิภาพ
  - การสนับสนุนทางด้านกฎหมายหรือผลักดันนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพมารดา เพื่อให้เกิดการคุ้มครองและสนับสนุนสิทธิของผู้หญิง
5. นักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ต้องการข้อมูลและการสนับสนุนทางการเงินเพื่อดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพแม่และเด็ก ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจปัญหาได้ดียิ่งขึ้น
6. ชุมชน ต้องการสิ่งหลายประการจากงานอนามัยแม่และเด็กเพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน ดังนี้:
  - การให้บริการสุขภาพที่มีคุณภาพและเพียงพอแบบเชิงรุกในชุมชน
  - การมีศูนย์บริการสุขภาพที่อยู่ใกล้ชุมชน และมีเจ้าหน้าที่ที่พร้อมให้บริการ
  - มีการจัดการเครือข่ายการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยที่เหมาะสม การมีระบบการขนส่งที่สะดวกและปลอดภัยเพื่อให้มารดาสามารถเข้าถึงบริการที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว
  - การดูแลสุขภาพจิตของมารดาหลังคลอด โดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ที่มีอาการซึมเศร้าหลังคลอด สนับสนุนด้านจิตใจ การจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและสุขภาพจิตให้กับแม่และเด็ก เช่น กลุ่มสนับสนุนหรือกิจกรรมสำหรับครอบครัว
  - ต้องการการสร้างความรู้ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสุขภาพในระดับชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การให้ความรู้เกี่ยวกับการฝากครรภ์และการคลอดอย่างปลอดภัย
  - การส่งเสริมสุขอนามัย การรณรงค์เกี่ยวกับสุขอนามัยที่ดีทั้งในแม่และเด็ก เช่น การล้างมือ, การใช้สิ่งของส่วนตัว, และการรักษาความสะอาดในบ้าน

การพัฒนางานอนามัยแม่และเด็กจะต้องพิจารณาความต้องการของทุกฝ่ายอย่างรอบด้าน และสร้างระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นในการลดการตายมารดาและทารกในอนาค

นางวรรณชนก ลิ้มจรรย์

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

หน่วยงาน : สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย

E-mail : loogjun.ph@hotmail.com

Tel. 02 590 4438